

POŠTNINA PLAČANA PRI 4102 KRANJ

ZADRUŽNO GLASILO / ŠTEVILKA

24

NDP

SLOGINE NOVICE

JESEN 2023

3-4

Nagovor
direktorja

Spoznavajmo jih ... **18-19**
Socialna kmetija
Korenika in Kmetija
na Hmenici

Lepo je biti
zadružnik ... **22-24**
Kmetija Kuralt

28-29
Reklamacije
potrošnikov

30-31
Ozelenjevanje njiv
po žetvi žit

32-35
Širokolistni
pleveli

44-45
Slogina spletna
trgovina

Vaš zanesljivi partner na kmetiji
www.sloga.si

SLOGA
Kmetijsko gozdarska zadruga z.o.o.

Napovednik dogodkov

Vljudno vabljeni na naše razstavne sejemske prostore.

Mednarodni kmetijsko-živilski sejem AGRA

26.–31. 8. 2023

Jesenski kmetijsko obrtni sejem KOMENDA

6.–8. 10. 2023

Kolofon

Naslov publikacije: Slogine novice

Leto natisa in izida izdaje: avgust 2023

Založnik, avtor in nosilec avtorskih pravic:
KGZ SLOGA Kranj, z.o.o., Šuceva 27, 4000 Kranj

Odgovorni urednik: Martin Bohl

Uredniški odbor: Ana Šifrer, Marjeta Rakovec

Oblikovanje, prelom in tisk: Jan Kenda, Melita Radovič
(PNV, produkcija novih vizij d.o.o.)

Lektoriranje: LEKTORIRANJE ČUK, Mija Čuk, s. p.,
KGZ SLOGA Kranj, z.o.o.

Trženje oglasnega prostora:

Marjeta Rakovec
E-pošta: info@sloga.si
Tel.: 04/ 20 14 928

Odgovorne osebe:

Kmetijstvo: Ana Šifrer

Zaščita rastlin in Slogina špajza: Anže Sever

Slogin vrt in cvetličarna: Anže Sever

Trženje kmetijskih pridelkov: Marija Mehle

Prodaja kmetijske mehanizacije: Zala Hašaj

Naklada: 6000 izvodov

Maloprodajna cena publikacije: 0 EUR

ISSN številka: ISSN 2784-4358

Zadružno glasilo Slogine novice je prvič izšlo avgusta leta 2015. Glasilo izhaja praviloma trikrat letno (marca, avgusta in decembra). Določeni prispevki, ki niso podpisani s strani izdajatelja, niso uradni stališče izdajatelja.

Prispevke in fotografije za morebitno objavo v zadružnem glasilu pošljite po e-pošti na naslov info@sloga.si s pripisom za Slogine novice.

Slogine novice so dostopne tudi na internetni strani www.sloga.si.

Za morebitne napake pri oblikovanju in tisku se vam že vnaprej opravičujemo.

Nagovor predsednika

Spoštovani zadržniki, sodelavci in poslovni partnerji,

kako se razmere hitro spreminjajo. Lansko leto smo imeli dolgo, vroče poletje in sušo po vsej državi, letos pa imamo poplave že sredi poletja. Pogoste padavine so ovirale tudi žetev ječmena, pšenice in ostalih žit.

Naša zadruga je letos investirala v obnovo odkupnega centra Cirkovce in postavitev pokritega skladišča na odkupnem centru Puževci. Investicija v Puževcih je več kot pol milijona evrov in smo jo izvedli kot kolektivno naložbo, za katero bomo prejeli tudi nepovratna sredstva. Naložbi sta bili zaključeni pred žetvijo in smo tako odkupili vsa žita, ki so nam jih ponudili kmetovalci. Cene žit diktira svetovni trg. Tako so bile odkupne cene za ječmen in pšenico precej nižje kot lansko leto, čeprav so bili tudi pridelki manjši. Do sedaj smo odkupili več kot 1600 ton ječmena, kar je nekaj manj kot lansko leto, in več kot 3300 ton pšenice ter tako presegljanski odkup.

Na slovenskem trgu se pojavljajo tudi žita in koruza neznanega izvora, ki so lahko cenejša kot ta, ki jih prodajamo v zadrugi. So pa vprašljive kakovosti in so imeli rejci, ki so jih kupili, potem probleme z zdravjem živali in s kakovostjo mleka teh živali.

Naša zadruga vam zagotavlja kakovostna žita in koruzo domačega, slovenskega porekla, prav tako ostale surovine, ki jih ne pridelamo v Sloveniji. Tako so tudi v tej situaciji zelo pomembni domoljubje, kratke dobavne verige in kakovost za zadovoljstvo vseh naših kupcev in potrošnikov.

Spomladi, ko smo izvedeli za nove ukrepe iz Strateškega načrta SKP 2023-2027, smo kmetovalci z organizirano vožnjo s traktorji po cestah in mimo parlamenta opozorili na nesprejemljivost nekaterih ukrepov in zahtevali spremembe. Nato so bila pogajanja s kmetijskim ministrstvom in ostalimi deležniki, ki lahko vplivajo na spremembe, in nekaj smo dosegli. Pogajanja še niso zaključena. Nekatere spremembe naj bi bile dogovorjene, med njimi tudi zmanjšanje pogojenosti ozelenitve med 15. 11. in 15. 2. za pridelovalce krompirja in zelenjave. Vsekakor ima naša politika premalo posluha za pogoje in težave kmetijstva in kmetovalcev. Moramo biti glasni in se boriti z argumenti, da bomo dosegli več posluha in spremembe v dobro kmetovalcev.

Zadruga je v prvem polletju poslovala pozitivno, prihodki pa so bili na ravni lanskega prvega polletja. Z dobrim delom bomo nadaljevali in se prilagajali spremembam na trgu in v kmetijstvu.

Letos bomo prav tako sodelovali na mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu AGRA v Gornji Radgoni v dnevih od 26. do 31. 8. Tradicionalno vas bomo povabili na organiziran ogled sejma 30. 8., ko bo na sejmu dan slovenskih zadržnikov.

Janez Porenta,
predsednik zadruge

Nagovor direktorja

Spoštovani bralci, ravno smo zaključevali redakcijo aktualne številke Sloginih novic, ko so pretežni del naše dežele prizadele stoletne poplave. Ni si mogoče predstavljati občutkov, ki jih prizadeti posamezniki ob tem podoživljajo. Pa vendar se v teh grozljivih in pretresljivih trenutkih kaže sloga v družbi, ki si stoji ob strani in si nesebično pomaga. Sistemi civilne zaščite in prostovoljnega gasilstva imajo odločilno vlogo pri takih naravnih nesrečah in ti učinkovito delujejo. Tudi med našimi zaposlenimi je več takih, ki so bili v teh zahtevnih trenutkih kot pripadniki civilne zaščite ali PGD na najbolj izpostavljenih območjih, zato gre ob tej priložnosti posebna zahvala in priznanje za nesebično pomoč tudi njim.

Tudi sicer je prehod iz pomladi v poletje zaznamovalo izjemno nestanovitno vreme. Pričelo se je z izjemnim deževjem, ki je dodobra onemogočal pričetek kmetovanja, v nadaljevanju pa so posamezne regije pustošile neizmerne vremenske ujme – nalivi, toče, orkanski vetrovi. Te ujme so neposredno vplivale na pridelek kmetijskih gospodarstev, kar se kaže sedaj ob žetvi. Slednje pa pomeni za kmeta slabši donos in razpoložljivi dohodek. V izostanku državnih spodbud ali nadomestil za škode marsikateri razmišlja o prenehanju dejavnosti. Še posebno pa taka nestanovitnost vpliva na bodoče prevzemnike. Slednje bo lahko dolgoročno vplivalo na obseg domače pridelave. Ko na nacionalni ravni ugotavljamo raven samooskrbe in se zadovoljimo z vrednostjo 100-odstotno, nihče ne upošteva tveganj izpadov zaradi pozeh, suš, ujme in drugo. Ker marsikateri proizvajalci iščejo izvozne trge zaradi višjih dodatnih vrednosti, se je treba zavedati, da pomeni dejanska samooskrba zgolj tisto, kar od domače pridelave ostane za domače potrošnike. Nacionalni cilji samooskrbe bi morali biti zato bistveno višji, domača pridelava pa ustrezno načrtovana na način, da na slovenskih poljih vzgojimo dovolj kakovostne in zdrave hrane. Le tako lahko dolgoročno zaščitimo lastne (nacionalne) interese.

Zaradi izpadov proizvodnje in visokih ravni domače inflacije nekatere pomembne izvoznice omejujejo izvoz. Nekaj dni nazaj je Indija prepovedala izvoz nekaterih vrst riža, kar bo imelo neslutene posledice v azijskih državah, pritisk na cene pa se bo kazal tudi v zahodnih državah. Letošnje nizke proizvodnje krompirja v Franciji in Nemčiji pomenijo za Evropo povečano uvozno odvisnost. Ko bi zaradi nižjih hektarskih donosov na domačih njivah pričakovali dvig osnovnih odkupnih cen pridelkov, močen pritisk na cene še dodatno vrši kopenski izvoz žitaric iz Ukrajine, saj trenutno uvoz v Evropsko unijo ni podvržen uvoznim carinam. Slednje pa omogoča tudi nižjo sledljivost kakovosti uvoženega blaga. Tako so se v pričetku junija pojavljale težave s krmnimi surovinami, kjer so bile ugotovljene povišane vrednosti aflatoksinov, kar je v nekaterih primerih pravočasno zaznala tudi Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin in nemudoma ukrepala. Naša zadruga je člane in kupce tekoče obveščala o situaciji in jim svetovala nakupe krmnih surovin izključno prek zadržnih prodajnih kanalov, ki omogočajo sledljivost in kontrolo na različnih ravneh. Še vedno pa velja eno, Slovenija je zaradi majhnosti močno vpeta v globalne tokove in le pravilno načrtovanje nacionalnih ciljev samooskrbe, ustrezna distribucija znotraj dobavnih verig in zavest kupcev lahko dolgoročno ohranjajo kakovosten domači pridelek.

SE NADALJUJE ->

DIGIAGRI – didaktično-digitalno orodje za boljši paradižnik

Projekt DIGIAGRI (didaktično-digitalno orodje za usposabljanje iz praktičnih vsebin) poteka v okviru Programa Erasmus+, Ključni ukrep 2: sodelovalna partnerstva na področju terciarnega izobraževanja (KA220-HED), pri projektu pa sodelujejo Biotehniški center Naklo, Media-interactive Franc Dolenc, s. p., Institut za poljoprivredu i turizam (Hrvaška) in Federacion EFA Galicia (Španija). Predavatelji, mentorji praktičnega izobraževanja in študenti bodo s projektom pridobili možnosti za nadgradnjo pedagoškega in digitalnega znanja, med drugim tudi možnost za obogatitev védenja o tehnoloških ukrepih pri gojenju paradižnika, predstavljenih v prispevku.

Paradižnik sodi med najbolj razširjene vrtnine. Njegovi plodovi, ki jih botaniki prištevajo med jagode, so privlačni na pogled, bogati z vitamini in vsestransko uporabni tako kuhani kot surovi. Poznavalci izbranega okusa prisegajo na rezino črnega kruha, obloženega z narezanimi kosi paradižnika, začinenimi s svežo baziliko in črnim poprom. Če bomo pripravljene žrtvovati nekaj časa za vzgojo »rajskega jabolka«, se nam bo to ob vloženem trudu bogato povrnilo z barvitimi, okusnimi in mesnatimi plodovi, ki so osnova za večino poletnih solat.

Paradižnik v naravi raste kot grm s številnimi vejami in daje drobne plodove, ki pozno dozori. Z namenom, da bi dosegli zgodnejše dozorevanje in boljšo rodnost oziroma večje plodove, so zlahkarniki ustvarili dva tipa rastlin. Tako so se v pridelavi glede na tip rasti uveljavile, če zanemarimo nekatere vmesne oblike, predvsem nizke (determinantne) in visoke (nedeterminantne) sorte paradižnika. Steblo nizkega ali grmičastega paradižnika, ki ima omejeno rast, doseže od pol do enega metra višine in ne potrebuje opore. Rast se navadno konča s tretjim grozdastim socvetjem. Iz listnih pazduh hitro poženejo stranski poganjki, ki imajo enako razporeditev cvetov in lihopernatih listov kot glavno steblo, tako da ima rastlina grmičast videz.

Visoke sorte imajo »neskončno rast«, saj nad socvetjem vedno požene nov vegetativni poganjek, in rastejo, vse dokler jim to dopuščajo klimatske razmere. V višino se povzpnejo tudi do nekaj metrov in bi brez opore polegale. Med socvetji so navadno trije listi, medtem ko iz pazduh listov odganjajo poganjki, ki jih običajno odstranimo.

Odstranjevanje zalistnikov

Med visoke sorte spada predvsem tisti paradižnik, katerega plodove gojimo za svežo uporabo.

Pri nas dobimo na trgovinskih policah že preskušene sorte, kot so volovsko srce – val, novosadski jabučar, San Marzano ..., in novejšje hibride, ki jih ponujajo domače in tuje semenarske hiše (Pablo F1,

Sweet milion F1, Cristal F1, Adamo Green F1, Valido F1, Fantino F1, Jalari F1 ...).

Za te rastline je značilno, da vegetativni vrh glavnega stebela prevladuje nad vegetativnimi vrhovi stranskih poganjkov ali zalistnikov, ki rastejo ob vsakem listu. Z odstranitvijo zalistnikov ali pinciranjem lahko uravnavamo razmerje med vegetativnim in generativnim razvojem rastline: z odstranjevanjem zalistnikov dosežemo željeno razmerje med listi in plodovi ter s tem boljšo osvetljenost plodov in njihovo zgodnejšo zrelost, poleg tega so plodovi tako tudi večji, enakomerneje obarvani in bolj odporni proti boleznim.

Če zalistnikov ne odstranimo pravočasno, se zaradi bujne vegetativne rasti zmanjša nastavek cvetov, plodovi, ki se razvijejo, pa so drobni. Torej moramo zalistnike odstranjevati sproti, da po nepotrebnem ne izčrpavajo rastline. Prvi zalistniki se po nastanku navadno ujamejo s prvim cvetnim nastavkom.

Oblikovanje rodnih stebel

V praksi sta se uveljavili dve obliki vzgoje visokega paradižnika.

Pri prvem načinu gojimo rastline z enim stebлом, pri katerem odstranimo vse zalistnike. To gojitveno obliko uporabljamo predvsem za zgodnje sorte, pri katerih bi radi čim prej dobili enakomerno zrele plodove.

Bujnejše in poznejše sorte paradižnika pa lahko gojimo na dveh steblih. Dvostebelna vzgoja je primerna predvsem za izrazito tople in sončne lege. Odstranjevanje zalistnikov je podobno kot pri enostebelni vzgoji, s to razliko, da pustimo zalistnik pod prvim socvetjem. Na tem zalistniku se bo po treh listih razvilo socvetje in vegetativni vrh bo rasel naprej kot glavno steblo. Tako dobimo dve stebli in s tem povečamo skupni pridelek plodov. V nadaljnji vzgoji odstranjujemo zalistnike z obeh stebel.

Odstranjevanje zalistnikov

Kdaj in kako odstranjujemo zalistnike

Kot že rečeno, zalistnike moramo odstraniti pravočasno, to je takrat, ko so veliki približno pet centimetrov. Poleg tega moramo biti pozorni tudi na to, da to počnemo redno, torej je zalistnike dobro odstranjevati vsaj enkrat na teden, še najbolje zjutraj, ko so stebela še čvrsta. Pri neveščem odstranjevanju zalistnikov se lahko poškoduje glavno steblo, zato je priporočljivo, da jih ne odščipnemo do konca, ampak tako, da približno centimeter peclja ostane v pazduhi lista (kot je prikazano na sliki). Če pustimo predolg pecelj, bo iz njega ponovno pognal zalistnik, ki ga bomo morali spet odstraniti.

Če zalistniki prerastejo in jih ne moremo več odstraniti s prsti, je najboljša, da v roke vzamemo oster nož ali vrtnarske škarje.

Še dobronamerno opozorilo! Pred odstranjevanjem zalistnikov si je pametno umiti roke. Predvsem je to priporočljivo za kadilce, saj je tobak v cigaretah lahko okužen z virusom in se to lahko prenese na sveže ranjene rastline. Za paradižnik, ki ga napade virusno obolenje, pa ni primernih fitofarmaceutskih sredstev, temveč ga moramo uničiti.

Kaj pa nizek paradižnik?

Med nizkimi tipi paradižnika so kultivarji s podolgovatimi ali okroglimi plodovi, ki so po večini namenjeni za industrijsko predelavo, vendar si jih mirno lahko privoščimo tudi kot osvežilno poletno solato. Pri nizkem paradižniku navadno ne odstranjujemo zalistnikov, izjemoma

jih odstranjujemo na stranskih steblih, ki rastejo iz pazduh prvih petih listov. Prednost nizkih kultivarjev je v tem, da pri njih ne izgubljam časa s trganjem zalistnikov in privezovanjem na oporo, glavna slabost pa je predvsem v poznem in tako rekoč sočasem dozorevanju plodov. V ta tip paradižnika sodijo Dyno F1, Hector F1, Totem, Livio F1, Super Roma F1, Incas F1 ...

Vrščikanje

Proti koncu ravnega obdobja visokega paradižnika oziroma takrat, ko se na rastlini oblikuje štiri ali pet socvetij, odrežemo vrh stebela, tako da nad zadnjim socvetjem pustimo dva lista. Pri dvostebelni vzgoji pa rast običajno ustavimo nad šestim ali sedmim socvetjem. Z odstranitvijo glavnega poganjka, ki jo strokovno poimenujemo vrščikanje ali dekaptacija, preprečimo nastajanje novih plodov, ki ne bi več dozoreli, in pospešimo razvoj že nastajajočih. Tako tudi plodovi iz zgornjih socvetij dosežejo izenačeno velikost, so debelejši in močnejše obarvani.

Ker se stebela nizkih sort končujejo s šopom plodov, jih seveda ne vrščikamo.

Vrščikanje

Odstranjevanje spodnjih listov

Na manjših površinah in če plodovi paradižnika dozorevajo zelo počasi, lahko odstranimo tudi spodnje prave liste. Stari listi, ki so začeli rumeneti, izgubljajo svojo osnovno vlogo: ne vplivajo več na oskrbo rastlin s produkti, nastalimi pri fotosintezi, in so hkrati lahko vir okužbe z glivičnimi boleznimi. Liste navadno začnemo odstranjevati v drugi polovici rastne dobe, okvirno pa to naredimo na vsakih deset do petnajst dni. Najbolj bomo učinkoviti, če bomo začeli odstranjevati liste pod prvim socvetjem takoj, ko se na njem začnejo oblikovati plodovi. To ponavljamo tudi pri naslednjih socvetjih.

Ob izrazito vročem poletju pa odstranjevanje spodnjih listov ni priporočljivo, ampak jih raje pustimo, da varujejo plodove pred sončnim ožigom.

Dr. Dragan Žnidarčič,
Biotehniški center Naklo